

планирования решения проблемы составил $r=0,36$ (слабая положительная корреляционная связь). Коэффициент корреляции между толерантностью к неопределенности и копингом положительной переоценки составил $r=0,44$ (умеренная положительная корреляционная связь).

Поскольку во всех случаях речь идет о прямом направлении взаимосвязи, это свидетельствует о том, что при повышении одной из переменных, происходит такое же изменение в другой коррелирующей переменной. Так, при повышении интолерантности к неопределенности студенты чаще используют копинг конфронтации, а при повышении толерантности — повышается склонность к использованию копинга планирования решения проблемы.

Таким образом, проведенный статистический анализ показал, что имеется прямая взаимосвязь между толерантностью/интолерантностью к неопределенности и некоторыми из копинг-стратегий, выбираемых студентами педагогических специальностей.

Литература

1. Осин, Е. Н. Факторная структура русскоязычной версии шкалы общей толерантности к неопределенности Д. Мак-Лейна / Е. Н. Осин // Психологическая диагностика. — 2001. — № 2. — С. 65–86.

2. Юртаева, М. Н. Толерантность к неопределенности и предпочтения в способах обработки информации / М. Н. Юртаева // Ученые записки кафедры теоретической и экспериментальной психологии Российского государственного профессионально-педагогического университета. — Екатеринбург : Изд-во Рос. гос. проф.- пед. ун-та., 2011. — Вып. 3. — С. 44–67.

3. Корнилова, Т. В. Новый опросник толерантности-интолерантности к неопределенности / Т. В. Корнилова // Психологический журнал. — 2010. — № 1. — С. 74–86.

Словы-образы «крумкач (варона)» — «raven (crow)» у беларускіх і англійскіх парэміяў

*Савіцкая А. І., студ. І к. БДЭУ,
навуک. кір. Навасельцава І. І., канд. філал. навук, дац.*

Выдатны нямецкі мовазнаўца Вільгельм фон Гумбальт акрэсліў, што носьбіты розных моў маюць адмысловы светапогляд, бо мова звязана з менталітэтам нацыі, захоўвае культурную памяць народа, выяўляе і транслюе фонавыя веды пра рэчаіснасць і месца чалавека ў ёй [2, с. 130]. У моўнай карціне свету пэўнага этнасу значную ролю выконваюць парэміі — сімвалічныя моўныя адзінкі, якія ў розных культурах могуць быць як нацыянальна спецыфічнымі, так і ўніверсальнымі. У рабоце зроблена спроба ана-

лізу парэміі са словамі-вобразамі «крумкач (варона)» — «raven (crow)» у моўных карцінах свету беларускага і англійскага народаў. Мэта — выявіць адметнасць і ўніверсальнасць функцыянавання парэміі з дадзеным арнітонімам у мовах і культурах беларусаў і англічан.

Вобраз крумкача ў розных культурах супярэчлівы, бінарны. Назва птушкі матываваная асацыяцыямі з яе крыкам ці чорным колерам. У англічан слова *crow* гукапераймальнае — *croak, saw (rsh rft)*, як і беларускае *крумкач*, што паходзіць ад літоўскага дзеяслова *kruũktica* і звязана з гукамі, што выдае птушка, а назва *варона* — з колерам, яе крык «расшыфроўваецца» як «ук-раў» праз схільнасць птушкі да крадзяжу. У аснове старажытных уяўленняў пра крумкача і варону — пэўныя міфалагемы. У Брытаніі вераць, што без крумкачоў, якія жывуць у лонданскай каралеўскай крэпасці Таўэр і названыя імёнамі скандынаўскіх і кельцкіх багоў і міфалагічных персанажаў, знікне і Таўэр, і Брытанская манархія. У вершы Эдгара По «The Raven» гэта птушка паўстае змрочным празорцам, які сваім «Nevermore» (ніколі больш) даводзіць героя твора да стану вар'яцтва.

Крумкач часцей увасабляе розум, мудрасць і кемлівасць, а варона — праствакатасць, няўважлівасць і палахлівасць, што выразна і адлюстравана ў парэміях [1]. З кампанентамі «крумкач (варона)» — «raven (crow)» у беларускай і англійскай мовах выяўлены парэміі, што ўніверсальна характарызуюць выгляд, якасці, здольнасці і ўчынкі чалавека: 1) «сіла любові маці, для якой сваё дзіця — самае прыгожае і лепшае»: *І варона сваіх дзяцей хваліць, The crow thinks her own birds fairest (whitest) — Варона лічыць, што яе дзеці самыя прыгожыя (светлыя)*; 2) «драпежнасць, хцівасць, пражэрлівасць»: *Вароны крукаюць, падла чуюць, Where the carcass is, there the ravens will collect together* (Там, дзе труп, заўжды прыляцяць вароны); 3) «людзі аднаго статусу, звязаныя агульнымі інтарэсамі, звычайна карыслівымі, дзейнічаюць разам і не шкодзяць адзін аднаму»: *Крумкач крумкачу вока не выдзеўбе, Crows do not pick crow's eyes* (Крумкачы не клююць вочы крумкачам); 4) «тыя, каму аніяк не шанцуе»: *Куды вароне не ляцець, а падаль кляваць, The crow went travelling abroad and came back just as black* (Хоць варона пабывала за мяжой, але вярнулася ўсё той жа чорнай птушкай); 5) «адзін чалавек супраць грамады нічога не варты»: *Адна варона пагоды не зробіць, One crow does not make a winter* (Адна варона зімы не робіць). Беларусы і англічане статусна вылучаюць птушак: крумкач, груган і варона — raven і crow. Таму пра «розных па характары і статусе людзей, якіх нішто не можа аб'яднаць», кажуць: *Крумкачу — крумкачова, вароне — вароніна; Crows with crows and ravens with ravens* (Вароны з варонамі, а крумкачы з крумкачамі).

Аднолькавыя ў мовах па семантыцы выразы часта маюць розныя кампаненты. Так, у беларусаў са значэннем «нельга выправіць непапраўнага» існуе выраз *Крумкачу і мыла не дапаможа*, а ў англічан — *You cannot wash a*

charcoal white (Вугаль да беллага не адмыеш). Пра «асцярожнага чалавека, які праз перажытае баіцца нават таго, што не пагражае яму небяспекай», беларусы кажуць *Напалоханая (стрэляная) варона і вераб'я (куста) баіцца*, пра «ўменне прыстасоўвацца да пэўных умоў, паводзіць сябе так, як тыя, да каго трапіў», — *Сярод варон жыць — варонаю каркаць*, са значэннем «ніколі» — *Бывае, што і варона спявае*, англічане ж замест арнітоніма выкарыстоўваюць заонімы: *The scalded dog fears cold water* (сабака баіцца халоднай вады), *He who lives with the wolves learn to howl* (Хто жыве з ваўкамі, навучыцца выць), *When pigs fly* (калі свінні паляцяць). І наадварот: «кемліваць, мудрасць, спрактыкаванасць» выяўляе англійская парэмія *Old ravens are not easy to fool* (Старога крумкача нялёгка падмануць), а ў беларусаў — *Старога ліса не ашукаеш*. Як бачна, вобразныя асацыяцыі народаў могуць супадаць або не.

Павагу англічан да крумкача за яго самавітасць, розум, дар прадбачання і даўгалецце адлюстроўвае ўнікальны выраз *A raven's knowledge* (веды крумкача). Адметнае светабачанне беларусаў выяўляюць выразы: *З роднага боку і варона мілая* («любюў да родных мясцін»), *За варону замуж збіраецца* (кажуць пра блізкіх да смерці свойскіх птушак і жывёл), *Куды і крумкач касцей не занясе* («вельмі далёка», «на тым свеце») і інш.

Праведзены аналіз сведчыць, што ў розных мовах культурныя коды парэмій са словамі-вобразамі «крумкач (варона)» — «raven (crow)» маюць як універсальны характар, так і адрозніваюцца ўнутранай формай, што выяўляецца праз суб'ектыўнае, непаўторнае ўспрыманне вобразаў носьбітамі пэўнай культуры і мовы.

Літаратура

1. Гончарова, Н. А. Proverbia et dicta : шестязычн. словарь пословиц, поговорок и крылатых слов / Н. А. Гончарова [и др.]; под ред. Н. А. Гончаровой. — Минск : Беларус. асоц. «Конкурс», 2008. — 352 с.
2. Гумбольдт, В. Язык и философия культуры / В. Гумбольдт. — Москва : Прогресс, 1985. — 452 с.

Использование сетевых технологий субъектами образовательного процесса в контексте дистанционного обучения

*Смачек Л. Н., магистрант БрГУ им. А. С. Пушкіна,
науч. рук. Авраменко В. В., канд. філал. навч, доц.*

В настоящее время роль сетевых технологий чрезвычайно важна. Они занимают сегодня центральное место в процессе развития общества, системы образования и культуре. Система образования и наука являются одним